

ΔΥΟ ΑΙΩΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΔΑΡΒΙΝΟΥ 150 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΟΥ “Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ”

Ιανουάριος 2009

Το 2009 συμπληρώνονται 200 χρόνια από τη γέννηση του Κάρολου Δαρβίνου (1809 -1882), και 150 χρόνια από τη δημοσίευση του βιβλίου του “Η Καταγωγή των Ειδών”. Με αφορμή τη διπλή αυτή επέτειο πραγματοποιείται πληθώρα εκδηλώσεων σε όλο τον κόσμο και στην χώρα μας* προς τιμή της μεγαλύτερης επιστημονικής προσωπικότητας του 19^{ου} αιώνα που με τη δημοσίευση των θεωριών του, συγκλόνισε όλη την ανθρωπότητα.

Ο Δαρβίνος χάρη στην εξαιρετική παρατηρητικότητά του, την ακόρεστη περιέργεια του για τα φαινόμενα του έμβιου κόσμου και την εξαιρετικά συνθετική σκέψη του, **κατόρθωσε να ανατρέψει με αδιάσειστα επιχειρήματα την επικρατούσα, ως τότε, πεποίθηση για τη σταθερότητα των ειδών και το πρόσφατο της δημιουργίας του κόσμου.** Η θεωρία για την εξέλιξη των ειδών αν και η γνωστότερη δεν είναι η μοναδική απ’ όσες επεξεργάστηκε και διετύπωσε ο Δαρβίνος. Στην πνευματική παρακαταθήκη που μας παρέδωσε, η θεωρία της Εξέλιξης

Η Θεωρία της Εξέλιξης αποτελεί τη μεγαλύτερη και σημαντικότερη διανοητική επανάσταση που βίωσε η ανθρωπότητα.

πλασιώνεται από ένα σύνολο θεωριών όπως της Βαθμιαίας Μεταβολής των ειδών, της Φυσικής Επιλογής, της Ειδογένεσης, που δεν αποδεικνύουν μόνο την

ορθότητα της θεωρίας της Εξέλιξης, αλλά προτείνουν και ένα πρότυπο με τον οποίο συμβαίνει. Στην προσπάθειά του αυτή προσέθεσε νέες έννοιες (Φυσική Επιλογή, Πληθυσμιακή σκέψη, Τυχαιότητα κ.α.) που απουσίαζαν (εν μέρει ή εξ ολοκλήρου) από τη φιλοσοφία της επιστήμης και αποδείχτηκαν θεμελιακές όχι μόνο για την ανάπτυξη της Βιολογίας αλλά και όλων των θετικών επιστημών.

Για τους λόγους αυτούς οι θεωρίες του αποτέλεσαν κορυφαίους σταθμούς στην ανθρώπινη διάνοηση, ενώ στο χώρο της Βιολογίας εξακολουθούν να καρποφορούν. Αυτό συνέβη στο τέλος της δεκαετίας του 1950, οπότε τα νέα δεδομένα (πληθυσμιακή γενετική, ανακάλυψη της δομής και της λειτουργίας του DNA, κατανόηση των μηχανισμών παραγωγής γενετικής ποικιλομορφίας κ.α.) επαλήθευσαν την ορθότητα των θεωριών του και σαν αποτέλεσμα επέδρασαν καταλυτικά στο σύγχρονο οικοδόμημα της Βιολογίας και τη φιλοσοφία της.

Μάλιστα το γεγονός ότι ο Δαρβίνος χρησιμοποίησε φαινόμενα και διαδικασίες που ο καθένας θα μπορούσε να παρατηρήσει στο περιβάλλον για να στηρίξει τις θεωρίες του συνέβαλε σημαντικά στην καταξίωση του επιστημονικού τρόπου σκέψης και βεβαίως της θεωρίας της εξέλιξης.

Η ανακάλυψη της εξελικτικής συγγένειας των οργανισμών και του συνεχούς «διαλόγου» που διεξάγουν με το περιβάλλον τους,

έδρασε καταλυτικά στους προσανατολισμούς της έρευνας για την κατανόηση των βιολογικών φαινομένων και των εφαρμογών τους, επιδρώντας άμεσα και στις ανθρωπιστικές επιστήμες αλλά και στην οικονομία και στις παραγωγικές δραστηριότητες. Η θεωρία της εξέλιξης βοήθησε καθοριστικά στην ανάπτυξη των βιοεπιστημών, όπως η συστηματική και η μοριακή βιολογία και η γενετική, η εκρηκτική ανάπτυξη των οποίων «ανταπέδωσε» απαντήσεις στα πιο αινιγματικά ερωτήματα της εξελικτικής θεωρίας.

Τα πολυπληθή παραδείγματα της ευρύτατης χρήσης των όρων Εξέλιξη, Φυσική Επιλογή, Μεταλλαγή, Προσαρμογή, Αγώνας για την Επιβίωση κ.α. επιβεβαιώνουν το βαθμό με τον οποίο η εξελικτική σκέψη έχει διαποτίσει τη νόση μας, την αντίληψή μας, την καθημερινότητα και το γεγονός ότι **ο άνθρωπος έπαψε να αντιλαμβάνεται τον εαυτό του και τον κόσμο που τον περιβάλλει σαν κάτι στατικό και αμετάβλητο από το Νοεμβρίο 1859, ημερομηνία δημοσίευσης του βιβλίου του.**

Αν η θεωρία της εξέλιξης δεν είχε ενοχλήσει αμφισβητώντας με τόσο ριζικό και ακαταμάχητο τρόπο την ιδέα της σταθερότητας των ειδών και συνακόλουθα την απόπειρα ερμηνείας των φαινομένων του εμβίου κόσμου με μη ελέγξιμες επιστημονικά υποθέσεις, θα ήταν ακατανόητο 150 χρόνια, μετά την πρώτη διατύπωσή της εξακολουθεί να βρίσκεται, **για «λογαριασμό» όλων των θετικών επιστημών,** στην πρώτη γραμμή της ορθολογικής ερμηνείας του κόσμου που μας περιβάλλει.

Η δυναμική της θεωρίας της εξέλιξης επηρέασε την ανάπτυξη όλων των

Παρά τις επι μέρους εξελικτικές θεωρίες και τις διαφορετικές θεωρήσεις για την προέλευση της ζωής, τη φυσική επιλογή, την κοινή καταγωγή, την ενδογέννεση κ.α. το βασικό συμπέρασμα παραμένει : **Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΓΕΓΟΝΟΣ ΠΟΥ «ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ» ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ**

Βιοεπιστημών και την έρευνα, με χρήσιμα εννοιολογικά εργαλεία . Συνεπώς η υπεράσπιση της σημασίας της στην επιστήμη και δη στην εκπαίδευση πρέπει να αναγνωριστεί σαν ένα πολύτιμο πνευματικό δημιούργημα.

Εξέλιξη αποτελεί την ενοποιητική θεωρία της βιολογίας, είναι ο χρυσός μίτος που συνδέει τη Μοριακή Βιολογία με την Οικολογία, τη Γενετική με τη Συστηματική, τη Βιολογία κυττάρου με τη Βιοχημεία και πολύ περισσότερο είναι ο καμβάς πάνω στον οποίο εξυφαίνονται **τα πλέγματα των σχέσεων μεταξύ όλων των βιολογικών πεδίων,** από το μόριο ως τον οργανισμό και τη Βίοςφαιρα.

Nothing in biology makes sense except in the light of evolution
Theodosius Dobzhansky

Χωρίς αυτήν δεν μπορεί να κατανοηθεί πώς από ένα «άθροισμα» χημικών συστατικών μπόρεσε να αναδυθεί ένα κύτταρο και πώς από μια αλληλουχία νουκλεοτιδίων μπόρεσε να εδραιωθεί ένα γονίδιο.

Αν ωστόσο λείπει η Εξέλιξη από τη διδασκαλία της Βιολογίας στο σχολείο –όπως μοναδικά στη χώρα μας συμβαίνει- τότε είναι λειψή ΚΑΙ η Βιολογία ΚΑΙ ο πολιτισμικός της ρόλος. (Είναι σαν να λείπουν οι νόμοι του Νεύτωνα από τη Φυσική ή το περιοδικό σύστημα από την Χημεία...)

Χωρίς τη διδασκαλία της Εξέλιξης ο μαθητής, ο αυριανός πολίτης, κινδυνεύει να μην αντιληφθεί ποτέ τον κόσμο που τον περιβάλλει ως αυτό που πράγματι είναι: Ένας κόσμος συνεχών και ραγδαίων μεταβολών και συνάμα προκλήσεων για προσαρμογή, ένας κόσμος στον οποίο οι συλλογικές ή προσωπικές στάσεις και επιλογές μπορούν και επηρεάζουν το μέλλον της ζωής στον πλανήτη.

Χωρίς τη γνώση της «λογικής» της Εξέλιξης είναι αδύνατη η κατανόηση της δημιουργίας νέων ποικιλιών παθογόνων μικροοργανισμών, η απειλητική διάδοσή τους, η αποφυγή της άσκοπης χρήσης αντιβιοτικών, οι λόγοι για τους οποίους απειλούνται με εξαφάνιση πολυάριθμα φυτικά και ζωικά είδη, το γιατί είναι απαραίτητη η διατήρησή τους, το πώς δημιουργήθηκαν και γιατί

Σήμερα η Εξέλιξη αποτελεί πλέον μια αδιάσπαστα εδραιωμένη διαδικασία, ένα φυσιολογικό γεγονός στην επιστήμη και στην κοινωνία. Και μόνο για ιστορικούς λόγους αιτιολογείται απόλυτα η αναφορά μας στη «Θεωρία» της Εξέλιξης.

είναι εξαντλήσιμα τα ορυκτά καύσιμα, το πώς απέκτησε η γήινη ατμόσφαιρα τη σύνθεσή της και πώς επηρεάζεται ιστορικά από την ανθρώπινη δραστηριότητα.

Σήμερα, στην επέτειο της γέννησης του Κάρολου Δαρβίνου η κοινότητα των Βιολόγων και των Βιοεπιστημόνων έχει ιδιαίτερους λόγους να τιμά **την κορυφαία επιστημονική προσωπικότητα που προσέφερε την ενοποιητική θεωρία της επιστήμης της και προσδιόρισε την ιδιοπροσωπία της, ως επιστήμη της ζωής.**

**Από το Διοικητικό Συμβούλιο
της Πανελλήνιας Ένωσης Βιοεπιστημόνων**